

Przesłanki i skutki wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego

Wstęp

Wyrok arbitrażowy często kończy tylko pierwszy etap sporu skonfliktowanych stron. Jeżeli strona, dla której wyrok arbitrażowy jest niekorzystny, dobrowolnie mu się nie podporządkuje, tj. nie wykona go lub nie zaakceptuje jego skutków, wówczas strona, która uzyskała korzystne rozstrzygnięcie, chcąc je efektywnie wykorzystać, będzie zmuszona złożyć wniosek o uznanie lub stwierdzenie wykonalności wyroku arbitrażowego. Natomiast strona kwestionująca wyrok arbitrażowy może złożyć skargę o jego uchylenie oraz wniosek o wstrzymanie jego wykonania. Właśnie wniosek o wstrzymanie wykonania jest przedmiotem analizy w tym artykule, wiążą się z nim bowiem liczne interesujące zagadnienia teoretyczne i praktyczne.

Wstrzymanie wykonania przed stwierdzeniem wykonalności

Pierwsze z zagadnień związanych z wnioskiem o wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego dotyczy możliwości wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności. Zagadnienie to wynika z wybranego przez ustawodawcę modelu postępowań postarbitrażowych. Postępowanie z wniosku o uznanie wyroku arbitrażowego lub stwierdzenie jego wykonalności toczy się w pierwszej instancji, co do zasady, bez aktywnego udziału uczestnika postępowania. Sąd nie doręcza uczestnikowi wniosku o uznanie wyroku arbitrażowego ani wniosku o stwierdzenie jego wykonalności przed ich merytorycznym rozpoznaniem¹. Sąd rozpoznaje te wnioski na posiedzeniu

¹ Brak jest przepisu szczególnego, który nakazywałby sądowi dokonanie takich doręczeń. Artykuł 206 § 1 KPC nakazuje dokonanie doręczenia pozwu wraz z wyznaczeniem rozprawy. Odpowiednie stosowanie tego przepisu do innych postępowań oznacza, naszym zdaniem, że sąd doręcza te pisma wszczynające postępowanie, w których będzie wyznaczone posiedzenie jawne. W przypadku pism wszczynających postępowanie, w ramach którego rozstrzygnięcie zapada na posiedzeniu niejawnym, gdy brak jest przepisu szczególnego, pismo nie podlega doręczeniu drugiej stronie postępowania przed jego merytorycznym rozpoznaniem. Pismo to doręcza się drugiej stronie dopiero wraz z odpisem orzeczenia merytorycznie rozstrzygającego sprawę.

niejawnym. W przypadku postępowania o uznanie wyroku arbitrażowego wynika to jednoznacznie z art. 1214 § 1 KPC², a w przypadku postępowania o stwierdzenie wykonalności wyroku arbitrażowego – z art. 766 KPC³.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o uznanie wyroku arbitrażowego zapada w formie postanowienia. Postanowienie to doręcza się obu stronom postępowania (art. 357 § 2 w zw. z art. 13 § 2 KPC). Od chwili jego doręczenia strona postępowania ma tydzień na złożenie zażalenia.

O stwierdzeniu wykonalności wyroku arbitrażowego sąd rozstrzyga, również wydając postanowienie. Stwierdzenie wykonalności następuje przez nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności. Wyrok arbitrażowy z klauzulą wykonalności jest podstawą do wszczęcia egzekucji. Organ egzekucyjny, wszczynając egzekucję, zawiadamia o tym stronę przegrywającą, przesyłając jej odpis wyroku arbitrażowego z nadaną klauzulą wykonalności. Od dnia doręczenia odpisu wyroku biegnie dla strony 7-dniowy termin na złożenie zażalenia na postanowienie o stwierdzeniu wykonalności wyroku arbitrażowego (art. 795 § 2 KPC).

Strona, dla której zapadło niekorzystne rozstrzygnięcie arbitrażowe, dowiadyuje się więc o tym, że niekorzystny dla niej wyrok arbitrażowy może zostać przeciwko niej wykorzystany, gdy strona wygrywająca podjęła (wszczęła egzekucję) lub może podjąć (wykorzystać prejudycjalne skutki uznanego wyroku arbitrażowego) działania oparte na wyroku arbitrażowym. Stronie przegrywającej przysługuje wówczas zażalenie na postanowienie o uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności. Jednak z uwagi na możliwość wykorzystania w tym czasie wyroku arbitrażowego przez przeciwnika i ograniczoną kognicję sądu w postępowaniu o uznanie lub stwierdzenie wykonalności wyroku arbitrażowego środek ten może okazać się mało efektywny.

Innym środkiem przysługującym stronie przegrywającej jest właśnie wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego, który strona przegrywająca może wnieść do sądu rozpoznającego skargę o uchylenie wyroku arbitrażowego. Pytanie, jakie należy postawić, to czy sąd może wstrzymać jego wykonanie przed stwierdzeniem jego wykonalności lub jego uznaniem. Odpowiedź na to pytanie ma istotne znaczenie prawne i praktyczne. Z teoretycznego punktu widzenia zagadnienie to jest interesujące, gdyż dotyczy takich pojęć, jak skuteczność, wykonalność, prawomocność, których treść wciąż budzi wątpliwości w literaturze prawniczej⁴. Z praktycznego punktu widzenia odpowiedź na to pytanie ma realne znaczenie dla strony, która uzyskała niekorzystne rozstrzygnięcie

² Sąd może jednak w każdym przypadku wyznaczyć rozprawę zgodnie z art. 148 § 2 KPC, stosowanym odpowiednio na podstawie art. 13 § 2 KPC. Wówczas będzie to oznaczało konieczność doręczenia uczestnikowi postępowania wniosku o stwierdzenie wykonalności lub wniosku o uznanie oraz zawiadomienia go o rozprawie.

³ Skoro stwierdzenie wykonalności wyroku arbitrażowego następuje przez nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności, to do tego postępowania stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu klauzulowym.

⁴ Por. W. Siedlecki, *Orzeczenia konstytucyjne w postępowaniu cywilnym*. Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki, Warszawa–Wrocław 1967; E. Wengerek, *Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1961; K. Korzan, *Orzeczenie konstytucyjne w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1972; A. Miączynski, *Skuteczność orzeczeń w postępowaniu cywilnym*, ZNUJ CCCLXXVII, *Prace Prawnicze*, Nr 67; post. SN z 4.9.2009 r. (I CZ 83/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 78).

przed sądem arbitrażowym. Jeżeli taka strona mogłaby wnosić o wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności lub uznaniem, to mogłaby efektywnie przeciwstawić się negatywnym skutkom wykorzystania tego wyroku przez stronę, która wygrała. Odpowiedź negatywna oznaczałaby, że strona przegrywająca spór musiałaby czekać na wszczęcie egzekucji lub doręczenie postanowienia o uznaniu, co w praktyce oznaczałoby, że przed rozpoznaniem wniosku o wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego mógłby on zostać wykorzystany w sposób, który uczyniłby wstrzymanie bezcelowym.

Jak dotąd SN nie wypowiedział się na temat możliwości wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności. Wypowiedzi nauki na ten temat są natomiast lakoniczne.

Doktryna

Wyraźnie przeciw dopuszczalności wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności opowiadają się *Ł. Błaszczak* i *M. Ludwik*. Argumentują oni, że nie można wstrzymać wykonania wyroku, który nie jest wykonalny⁵.

W doktrynie można również spotkać głosy opowiadające się za możliwością wstrzymania wykonania niezależnie od stwierdzenia wykonalności.

T. Ereciński i *K. Weitz* piszą, że: „podobnie jak w wypadku art. 388 § 1 KPC wydaje się, że sąd państwowy powinien wstrzymać wykonanie wyroku sądu polubownego do czasu zakończenia postępowania w sprawie skargi o uchylenie, jeżeli na skutek wykonania orzeczenia stronie mogła być wyrządzona niepowetowana szkoda. Potrzeba wstrzymania wykonania powinna być też rozważona wówczas, gdy została już stwierdzona wykonalność wyroku arbitrażowego”⁶. Zdaniem autorów niniejszego opracowania stanowisko to należy rozumieć w ten sposób, że stwierdzenie wykonalności stanowi argument za wstrzymaniem wykonania wyroku arbitrażowego, a nie jego przesłankę (tak samo jak ryzyko wyrządzenia szkody).

M. Łaszczuk i *J. Szpara* wskazują natomiast na znaczenie art. V ust. 1 pkt e Konwencji nowojorskiej⁷ przy rozważaniu, od jakiego momentu dopuszczalne jest wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego. Przepis ten stanowi m.in., że podstawą odmowy uznania i wykonania orzeczenia arbitrażowego jest wstrzymanie jego wykonalności w kraju pochodzenia. Jeśli wstrzymanie wykonania na gruncie art. 1210 KPC stanowi podstawę odmowy wykonania orzeczenia na gruncie art. V ust. 1 pkt e Konwencji nowojorskiej, przemawia to za stanowiskiem, że można wstrzymać wykonanie wyroku, którego wykonalności nie stwierdzono⁸.

⁵ *Ł. Błaszczak, M. Ludwik*, Sądownictwo polubowne (arbitraż), Warszawa 2007, s. 288.

⁶ *T. Ereciński, K. Weitz*, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008, s. 408.

⁷ Załącznik Nr 7 do Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych, sporządzonej w Nowym Jorku 10.6.1958 r. (Dz.U. z 1962 r. Nr 9, poz. 41).

⁸ *M. Łaszczuk, J. Szpara*, [w:] *A. Szumański* (red.), System Prawa Handlowego, t. 8, Arbitraż handlowy, Warszawa 2010, s. 633.

A. Zieliński⁹ i W. Głodowski¹⁰ wskazują na niezależność postępowań w przedmiocie wstrzymania wyroku i w przedmiocie stwierdzenia jego wykonalności. Niezależność ta oznacza, naszym zdaniem, że można wstrzymać wykonanie wyroku, którego wykonalności nie stwierdzono.

Wykonalność, wykonanie i skuteczność orzeczeń

Rozważania na temat możliwości wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności należy rozpocząć od przypomnienia, co rozumie się przez wykonanie i wykonalność oraz skuteczność.

Pojęcia te i ich treść jak dotąd rozważane były przede wszystkim w odniesieniu do wyroków sądów państwowych.

Powszechnie przyjmuje się, że wykonalność to przymiot orzeczenia oznaczający możliwość jego przymusowego wykonania po spełnieniu dodatkowych przesłanek. Natomiast W. Siedlecki oraz E. Wengerek skuteczność określają jako wszystkie skutki poza wykonalnością i prawomocnością orzeczenia¹¹. W takim ujęciu skuteczność mieści w sobie inne niż wykonalność możliwe skutki orzeczenia, włączając w to w szczególności jego dalsze skutki, polegające przykładowo na możliwości dokonywania wpisów do publicznych rejestrów, takich jak akta stanu cywilnego (np. o orzeczeniu rozwodu, unieważnieniu małżeństwa, nadaniu nazwiska dziecku) czy księgi wieczyste. Według tych autorów skuteczność i wykonalność są więc pojęciami rozłącznymi.

Niekiedy przez wykonalność rozumie się szczególną postać skuteczności, występującą w odniesieniu do pewnego tylko rodzaju orzeczeń. W takim ujęciu skuteczność jest pojęciem szerszym od wykonalności¹².

Czasami odróżnia się wykonanie od wykonalności. Przez wykonanie rozumie się sam skutek, obejmujący przymusową lub dobrowolną realizację zasądzonego świadczenia¹³.

Naszym zdaniem wykonalność i skuteczność to cechy orzeczenia wynikające przede wszystkim z jego właściwości językowych jako komunikatu normatywnego. Dotyczy to zarówno orzeczeń sądów państwowych, jak i arbitrażowych. Orzeczenie uwzględniające powództwo wysławia normę konkretną (*sententia facit ius inter partes*), tworzy lub wiążąco ustala prawo pomiędzy stronami sporu (orzeczenie oddalające powództwo wyklucza obowiązywanie określonej normy jednostkowej). W dalszej części będziemy odnosić się wyłącznie do orzeczeń pozytywnie rozstrzygających o żądaniu pozwu. Główną konsekwencją orzeczeń sądów państwowych negatywnie rozstrzygających o żądaniu powoda jest *res iudicata*. Natomiast orzeczenia arbitrażowe negatywnie rozstrzygające

⁹ A. Zieliński, [w:] A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 1691.

¹⁰ W. Głodowski, Postępowanie na skutek wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, [w:] H. Dolecki, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych. Materiały konferencyjne Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego, Szczecin–Niechorze 28–30.9.2007, Warszawa 2009, s. 180.

¹¹ W. Siedlecki, *op. cit.*, s. 303; E. Wengerek, *op. cit.*, s. 184–185; także K. Korzan, *op. cit.*, s. 124.

¹² A. Miączyński, *op. cit.*, s. 18 i n.

¹³ *Ibidem*, s. 29.

o żądaniu powoda, choć nie charakteryzują się powagą rzeczy osądzonej, to samo ich wydanie (i tym samym wykonanie zapisu na sąd polubowny) powoduje, że zapis ten nie może być podstawą ponownego, takiego samego sporu arbitrażowego¹⁴. Skutki wygaśnięcia zapisu i powagi rzeczy osądzonej są więc zbliżone¹⁵.

Norma pozytywnie rozstrzygająca o żądaniu pozwu ze względu na swoją właściwość językową może nadawać się do wykonania, jak w przypadku wyroków zasądających świadczenie, nakazujących opróżnienie lokalu. Istnieją też wyroki, które nie nadają się do wykonania ze względu na swoje właściwości językowe, tj. treść wysłowionej normy. Dotyczy to na przykład wyroków ustalających stosunek prawny na podstawie art. 189 KPC.

Z właściwości językowych orzeczenia wynikają jego potencjalne skutki: możliwość określonego wykorzystania orzeczenia ze względu na jego treść. Tak rozumiana skuteczność (lub wykonalność) nie wiąże się z wykorzystaniem orzeczenia w konkretny sposób. Jak pisze A. Miączyński: „Wykonalność to dopiero potencjalna możliwość wywołania skutku w postaci wykonania. Skutek ten nie występuje przy tym sam przez się, aby go uruchomić, trzeba nadać wykonalnemu orzeczeniu klauzulę wykonalności lub rygor natychmiastowej wykonalności. Teraz dopiero może nastąpić skutek w postaci wykonania, polegający na realizacji zasądzzonego świadczenia”¹⁶.

Właśnie w ten sposób należy rozumieć wykonalność – jako potencjał orzeczenia. Potencjał ten niekoniecznie musi ziścić się dopiero w postępowaniu egzekucyjnym. Dlatego kiedy pozwany dobrowolnie wykonuje orzeczenie, jego świadczenie nie jest nienależne, ponieważ postępuje zgodnie z treścią wysłowionej już w orzeczeniu normy. Wbrew przedstawionemu pogładowi A. Miączyńskiego, naszym zdaniem, wykonalność nie jest zewnętrznym przejawem prawomocności formalnej. Również nieprawomocne orzeczenia mają możliwość wywołania skutku w postaci wykonania. Czy i jakie warunki orzeczenie musi spełnić, by skutki te mogły się zrealizować, zostało arbitralnie ustalone przez ustawę. W Kodeksie postępowania cywilnego takimi dodatkowymi warunkami są uprawomocnienie się orzeczenia lub nadanie mu rygoru natychmiastowej wykonalności. Nazwaliśmy te warunki arbitralnymi, gdyż ani z istoty wykonalności, ani z istoty prawomocności nie wynika, by orzeczenia nieprawomocne nie mogły być wykonywane. Od wyboru ustawodawcy zależy, kiedy i po spełnieniu jakich warunków orzeczenie może zostać przymusowo wykonane¹⁷. Od spełnienia tych warunków nie zależy jednak wykonalność jako immanentna cecha, potencjał orzeczenia. W zwykłym toku rzeczy orzeczenia nieprawomocne nie mogą wyrzucić skutków, natomiast ustawa procesowa przewiduje od tej zasady liczne wyjątki, np. w przypadku nakazów zapłaty jako tytułów zabezpieczenia, wyroków,

¹⁴ M. Łaszczuk, J. Szpara, [w:] A. Szumański (red.), *op. cit.*, s. 652.

¹⁵ Przy czym w przypadku orzeczeń sądów państwowych autorzy niniejszego opracowania uważają, że skuteczność i wykonalność należy odróżnić od powagi rzeczy osądzonej. Ta ostatnia przejawia się w tym, że danej sprawy nie można rozpoznać po raz wtóry. *Res iudicata* nie jest cechą konkretnego orzeczenia, lecz skutkiem prawomocności formalnej, nadanym orzeczeniu przez ustawodawcę niezależnie od treści orzeczenia. Od treści tej zależy natomiast, jakie inne skutki może wywołać orzeczenie – m.in. to, czy będzie ono mogło zostać wykonane.

¹⁶ A. Miączyński, *op. cit.*, s. 23–24.

¹⁷ Są to zwykle warunki zaangażowania po stronie powoda przymusu państwowego w postaci egzekucji komorniczej.

którym nadano rygor natychmiastowej wykonalności, i tych postanowień nieprocesowych, które ulegają wykonaniu z chwilą wydania. Potwierdza to, że wykonalność, jako cecha orzeczenia, nie jest związana z jego prawomocnością.

Kodeks postępowania cywilnego reguluje, w jaki sposób od potencjalnej wykonalności i skuteczności orzeczenia przejść do jego wykonania w toku egzekucji lub innego wykorzystania jego skutków. Prawomocność formalna jest zwykle warunkiem realizacji skuteczności i wykonalności. Następnie jednak orzeczeniom podlegającym egzekucji należy nadać klauzulę wykonalności. Skuteczność orzeczeń niepodlegających egzekucji należy z kolei wiązać ze stwierdzeniem ich prawomocności¹⁸ – „stwierdzenie prawomocności orzeczenia jest potrzebne w stosunku do tych orzeczeń, z których uprawomocnieniem wiążą się określone skutki prawne”¹⁹. Po tym etapie warunki wykonania orzeczenia lub wywarcia przez nie innych skutków nie dotyczą już samego orzeczenia, a jego wykorzystania: złożenia wniosku o egzekucję, wpisu do księgi wieczystej lub rejestru albo przedłożenia orzeczenia w innym postępowaniu.

Wykonalność wyroków arbitrażowych – potencjał wyroku

Wyroki sądów polubownych, tak samo jak wyroki sądów powszechnych, mogą charakteryzować się skutecznością i wykonalnością. Skuteczność i wykonalność, podobnie jak w przypadku wyroków sądów powszechnych, mają tu kilka stadiów. Pierwsze stadium to skuteczność i wykonalność jako cechy językowe orzeczeń, co wyjaśniono powyżej. Dalejsza sekwencja realizacji wykonalności i skuteczności orzeczenia arbitrażowego przebiega podobnie jak w przypadku orzeczenia sądu państwowego.

Wyrok sądu polubownego zasądający świadczenie będzie podstawą egzekucji po tym, jak stwierdzona zostanie jego wykonalność (nowy art. 1214 § 2 KPC²⁰). Podobnie wyrok sądu powszechnego zasądający świadczenie będzie mógł być podstawą egzekucji, tylko jeżeli zostanie mu nadana klauzula wykonalności. Natomiast już od chwili wydania wyroku te mogą zostać wykonane w tym sensie, że po dopełnieniu określonych czynności można prowadzić na ich podstawie egzekucję.

¹⁸ P. Telenga, [w:] A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2008, s. 488: „Uzyskanie tego stwierdzenia aktualizuje się zwłaszcza w tych przypadkach, gdy orzeczenie nie będzie wykonywane w drodze egzekucji (np. wyrok z art. 189), aczkolwiek dopuszczalne jest (ale niekonieczne) stwierdzenie prawomocności orzeczeń, które podlegają zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności”.

¹⁹ M. Jędrzejewska, K. Weitz, [w:] T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, t. 2, Warszawa 2009, s. 99.

²⁰ Zmiana dokonana w art. 1 pkt 131 ustawy z 16.9.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) pozbawiła wyrok arbitrażowy przymiotu tytułu egzekucyjnego. Obecnie wyrok arbitrażowy może być tytułem wykonawczym (po stwierdzeniu jego wykonalności), ale nie jest tytułem egzekucyjnym. Jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy, przyczyną tej zmiany był pogląd, że „wyrok sądu polubownego czy ugoda przed nim zawarta, przed stwierdzeniem ich wykonalności, z uwagi na ich charakter prawny jako dokumentów prywatnych, nie odpowiadają kryteriom przyjętym dla tytułów egzekucyjnych”. Przyczyną dokonania tej zmiany były więc wątpliwości, czy wyrok arbitrażowy jest podobny w swojej charakterystyce do innych tytułów egzekucyjnych. Sama zmiana jest jednak bez znaczenia dla rozważań zawartych w niniejszym artykule. Choć wyrok arbitrażowy nie może być tytułem egzekucyjnym, to może – tak jak wyrok sądu państwowego – być tytułem wykonawczym, co oznacza, że również charakteryzuje się wykonalnością, tj. potencjałem do bycia wykonanym.

To samo dotyczy skuteczności orzeczeń. Wyrok sądu polubownego nienadający się do wykonania będzie wywierał inne skutki z chwilą jego uznania. Inny, niż zasądający wyrok sądu powszechnego będzie takie skutki wywierał z chwilą stwierdzenia jego prawomocności. Już od momentu wydania takich wyroków charakteryzują się one jednak skutecznością, czyli możliwością wywarcia innych skutków niż przymusowe wykonanie.

Uznanie i stwierdzenie prawomocności są niezbędne do realizacji poszczególnych skutków, nie zmieniają jednak natury samego orzeczenia, do której należy skuteczność. Nadanie orzeczeniu arbitrażowemu mocy wyroku sądu państwowego przez jego uznanie jest niezbędne do realizacji większości skutków orzeczenia, jednak sama realizacja skutków jest czymś innym niż możliwość ich wywierania.

Uważamy więc, że wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego może nastąpić przed stwierdzeniem jego wykonalności. Skoro bowiem już przed stwierdzeniem wykonalności wyrok arbitrażowy może charakteryzować się wykonalnością, to tej wykonalności można go czasowo pozbawić (wstrzymać ją). Wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego przed stwierdzeniem jego wykonalności oznacza pozbawienie tego orzeczenia potencjału do bycia wykonanym, tak jakby wyrok ten nie wyrażał konkretnej normy nadającej się do przymusowej realizacji. Uważamy, że użyte przez ustawodawcę w art. 1210 KPC wyrażenie „wstrzymanie wykonania” oznacza zawieszenie wykonalności. Wykonalność dotyczy potencjału orzeczenia, wykonanie zaś – realizacji tego potencjału. Wstrzymanie wykonania oznacza więc wstrzymanie możliwości realizacji potencjału orzeczenia, czyli czasowe zawieszenie jego wykonalności.

Wstrzymanie wykonania przed stwierdzeniem wykonalności – wykładnia systemowa

Poczynione do tej pory rozważania teoretyczne wspiera analiza systemowa przepisów KPC dotyczących możliwości wstrzymania skutków orzeczeń. W postępowaniu przed sądem państwowym następujące przepisy regulują instytucję wstrzymania skutków orzeczeń: art. 388 § 1 KPC dotyczy wstrzymania wykonania prawomocnych wyroków; wyroki takie są tytułami egzekucyjnymi (art. 777 § 1 pkt 1 *in principio* KPC) i – po uzyskaniu klauzuli wykonalności – stanowią podstawę egzekucji; art. 388 § 4 KPC dotyczy wstrzymania skutków prawomocnych wyroków sądu, które nie podlegają wykonaniu, ale wywierają inne skutki (zewnętrzne); art. 396 KPC odnosi się natomiast do postanowień, które są skuteczne z chwilą ogłoszenia (art. 360 KPC) oraz takich nieprawomocnych postanowień, które zaopatrzone w rygor natychmiastowej wykonalności²¹. Pierwsze postanowienia wywołują zewnętrzne skutki od chwili ogłoszenia. Te drugie stanowią podstawę egzekucji po nadaniu im klauzuli wykonalności (art. 777 § 1 pkt 1 *in fine* KPC). Z kolei art. 521 § 2 KPC pozwala na wstrzymanie wykonania tych postanowień nieprocesowych, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu przed uprawomocnieniem się.

W art. 388 i 396 KPC przesłanką wstrzymania skutków nie jest wcześniejsze uzyskanie klauzuli wykonalności, nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności ani stwierdzenie

²¹ Tak post. SN z 4.9.2009 r. (I CZ 83/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 78).

prawomocności. Na podstawie art. 388 KPC sąd drugiej instancji może wstrzymać wykonanie lub skuteczność wyroku zaskarżonego skargą kasacyjną niezależnie od tego, czy wyrokowi została nadana klauzula wykonalności, została stwierdzona jego prawomocność lub została wszczęta egzekucja. Jeżeli wstrzymanie wykonania nastąpiło przed nadaniem klauzuli wykonalności, to takiemu orzeczeniu w naszej ocenie klauzula nie będzie mogła być nadana. Jeżeli wstrzymanie nastąpiło już po nadaniu klauzuli, to będzie to podstawą do zawieszenia postępowania egzekucyjnego (art. 820 KPC).

W art. 521 § 2 KPC przesłanką jest co prawda wcześniejsza wykonalność (lub skuteczność orzeczenia), rozumiana jako etap, na którym orzeczeniu można nadać klauzulę wykonalności wynika to jednak ze specyficznej hipotezy tego przepisu – gdyby nie wcześniejsza wykonalność lub skuteczność objętych nim orzeczeń, nie istniałaby groźba wywarcia przez nie skutków mimo wniesienia środka zaskarżenia.

Jak pokazuje przegląd przepisów, wstrzymanie skuteczności lub wykonania orzeczenia ma przede wszystkim funkcję zabezpieczającą. Pozwala ono sądowi w konkretnej sprawie skorygować decyzję ustawodawcy o umożliwieniu w danym momencie wykonania lub innego użycia orzeczenia. Instytucja wstrzymania skuteczności lub wykonania orzeczenia polega na czasowym zawieszeniu możliwości wywierania przez orzeczenie zewnętrznych skutków prawnych. Wstrzymana zostaje możliwość podejmowania działań na podstawie takiego orzeczenia – wpisów do rejestrów, egzekucji czy wydania orzeczenia, dla którego byłoby prejudykatem.

W podobny sposób należy wyklądać art. 1210 KPC. Przede wszystkim brzmienie tego przepisu nie uzależnia możliwości wstrzymania wykonalności wyroku arbitrażowego od wcześniejszego stwierdzenia jego wykonalności. Nie widzimy więc powodów, dla których wykładnia tego przepisu miałyby być przeprowadzana w odmienny sposób i miałyby prowadzić do odmiennych wniosków niż wykładnia innych przepisów regulujących wstrzymanie skutków orzeczeń. W wypadku zastosowania art. 388 lub 396 KPC następuje wstrzymanie potencjalnych skutków orzeczeń – niezależnie od ich rzeczywistego wykorzystania (czyli niezależnie od tego, czy uprawniony np. uzyskał klauzulę wykonalności, co mogłoby świadczyć o chęci przymusowego wykonania orzeczenia). Tak samo art. 1210 KPC powinien być rozumiany jako wstrzymujący potencjalne skutki wyroku arbitrażowego niezależnie od tego, czy uprawniony złożył wniosek o stwierdzenie jego wykonalności lub stwierdzenie to już uzyskał.

Wstrzymanie wykonania przed stwierdzeniem wykonalności – Konwencja nowojorska

Do podobnych wniosków prowadzi analiza Konwencji nowojorskiej.

Podejmując rozważania *M. Łaszczuka* i *J. Szpary*, uważamy, że wstrzymanie wykonania na podstawie art. 1210 KPC jest tożsame ze wstrzymaniem wykonalności na gruncie art. V ust. 1 pkt e Konwencji nowojorskiej.

Polski tekst powołanego przepisu nie pozostawia wątpliwości co do tego, że wstrzymanie wykonania na podstawie polskiej procedury cywilnej stanowi przesłankę odmowy uznania i wykonania orzeczenia arbitrażowego wydanego w Polsce. Artykuł V ust. 1 pkt e

Konwencji nowojorskiej brzmi: „Że orzeczenie nie stało się jeszcze dla stron wiążące, albo że właściwa władza kraju, w którym lub według prawa którego orzeczenie zostało wydane, uchyliła je lub wstrzymała jego wykonalność”.

W znanych nam wersjach autentycznych – angielskiej, francuskiej i hiszpańskiej – mówi się o zawieszonym (*suspended, suspendue, suspendida*) orzeczeniu. *A.J. van den Berg* wiąże jednak zawieszenie orzeczenia na gruncie Konwencji nowojorskiej z zawieszeniem wykonalności lub wykonania (*suspension of the enforceability or enforcement*)²². Interpretacja ta wydaje się właściwa. Wskazują na to powołane przez autora wcześniejsze dokumenty dotyczące Konwencji nowojorskiej, ujawniające intencję stron w tej kwestii. Potwierdza to również domniemany cel przepisu – niewykonywanie orzeczeń, które nie mogą zostać wykonane w państwie pochodzenia, bądź to na skutek uchylenia, bądź zawieszenia wykonalności.

Przemawia to za tezę o dopuszczalności wstrzymania wykonania wyroków arbitrażowych, których wykonalności nie stwierdzono. Orzeczenia takie mogą bowiem wywołać negatywne dla skarżącego skutki prawne w innych państwach, również bez stwierdzenia ich wykonalności w Polsce, np. stanowić tam podstawę egzekucji. Natomiast wstrzymanie wykonania w Polsce może tym skutkom zapobiec.

Wstrzymanie wykonania przed stwierdzeniem wykonalności – podsumowanie

Odmierna wykładnia, uzależniająca wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego od stwierdzenia jego wykonalności, prowadziłaby do ograniczenia realnej ochrony prawnej strony, przeciw której zapadł wyrok. Postępowanie o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego, tak jak postępowanie klauzulowe, toczy się co do zasady bez udziału drugiej strony. Strona, przeciwko której ma być wszczęta egzekucja, dowiaduje się o nadaniu wyrokowi klauzuli z chwilą doręczenia jej zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Od tego momentu stronie przysługuje zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli lub stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego. Wykładnia, zgodnie z którą wstrzymanie wykonania orzeczenia miałyby być możliwe dopiero po nadaniu orzeczeniu klauzuli wykonalności, utrudniałaby stronie, która może żądać wstrzymania wykonania orzeczenia, skorzystanie z tej formy umowy prawnej. Praktycznie dopiero z chwilą powiadomienia o wszczęciu egzekucji mogłaby ona złożyć wniosek o wstrzymanie wykonania orzeczenia. W tym czasie trwałaby egzekucja, której zainteresowana strona nie mogłaby się przeciwstawić. Dopiero po uzyskaniu wstrzymania wykonania orzeczenia strona mogłaby wnieść o zawieszenie egzekucji. Zawieszenie egzekucji w takim momencie może nie mieć już praktycznego znaczenia, a tym samym idea instytucji wstrzymania skutków orzeczenia zostałaby wypaczona.

Nie zgadzamy się z argumentem, że nie można wstrzymać wykonania wyroku arbitrażowego, którego wykonalności nie stwierdzono, nie ma bowiem czego wstrzymywać.

²² *A.J. van den Berg*, The New York Convention of 1958, Haga 1981, s. 351.

Po pierwsze, możliwość wykonania w drodze egzekucji jest cechą przysługującą wyrokowi niezależnie od stwierdzenia wykonalności przez sąd. Nadanie klauzuli wykonalności jest co prawda niezbędne do wykonania wyroku w drodze egzekucji, nie zmienia jednak właściwości wyroku.

Po drugie, już samo nadanie klauzuli wykonalności można traktować jako element wykonania wyroku. Naszym zdaniem orzeczeniu, którego wykonanie zostało wstrzymane, nie można nadać klauzuli wykonalności. Wynika to z istoty samej klauzuli – zgodnie z art. 783 § 1 KPC zawiera ona stwierdzenie, że tytuł uprawnia do egzekucji, co w przypadku orzeczeń, których wykonanie wstrzymano, jest nieprawdą.

Po trzecie, wymóg wcześniejszego stwierdzenia wykonalności nie wynika *expressis verbis* z ustawy. Za wprowadzeniem go miałyby przemawiać względy funkcjonalne. Wydaje się więc, że chodzi tu w gruncie rzeczy o brak interesu w domaganiu się wstrzymania wykonania, zanim zostanie stwierdzona wykonalność. Tymczasem interes taki istnieje zarówno na płaszczyźnie faktycznej (ryzyko szybkiej egzekucji po stwierdzeniu wykonalności), jak i prawnej (wykonanie orzeczenia w innych państwach, materialnoprawne roszczenie o wykonanie wyroku arbitrażowego²³).

Przesłanki wstrzymania wykonania

Prowadzi to do ogólniejszego pytania, jakie są przesłanki wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego. Naszym zdaniem z kodeksowej regulacji dopuszczalności wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego daje się wywieść tylko jedna przesłanka. Wykładnia kontekstowa art. 1210 KPC (*argumentum a rubrica*) prowadzi do wniosku, że przesłanką wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego jest wniesienie skargi o jego uchylenie. Wynika to z umieszczenia art. 1210 KPC w tytule poświęconym skardze o uchylenie wyroku sądu polubownego. Z umiejscowienia przepisu należy wnioskować, że wstrzymać wykonanie wyroku może właśnie sąd, który rozpoznaje skargę.

Ponadto należy zauważyć, że we wszystkich przepisach regulujących instytucję wstrzymania skutków orzeczenia przesłanką wstrzymania skuteczności lub wykonania orzeczenia jest możliwość wzruszenia orzeczenia lub nawet podjęcie czynności zmierzającej do wzruszenia. W wypadku prawomocnego wyroku sądu powszechnego wstrzymanie jego skutków jest możliwe tylko w razie wniesienia skargi kasacyjnej, w wypadku postanowienia – w razie wniesienia zażalenia. Intencją ustawodawcy jest ochrona interesów strony, przeciwko której orzeczenie może zostać wykorzystane. W trakcie postępowania zmierzającego do uchylenia albo zmiany orzeczenia takie orzeczenie może zostać wykonane albo w inny sposób użyte, co czasem w sposób nieodwracalny może niweczyć skutki ewentualnego uchylenia lub zmiany.

Wniesienie skargi o uchylenie wyroku arbitrażowego jest jedyną niezbędną przesłanką wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego, nie znaczy to jednak, że samo wniesienie

²³ W klauzulach arbitrażowych strony często zobowiązują się (dobrowolnie) wykonać wyrok sądu polubownego.

skargi uzasadnia wstrzymanie wykonania. Za wstrzymaniem wykonania wyroku arbitrażowego powinny przemawiać przeważające w konkretnej sprawie argumenty, takie jak ryzyko niepowetowanej szkody, wysokie prawdopodobieństwo uchylecia lub wysokość zasądzonej kwoty. Argumentów tych nie można traktować jako przesłanek wstrzymania wykonania. Należy w szczególności zwrócić uwagę, że wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego nie jest uzależnione od ryzyka wyrządzenia niepowetowanej szkody. Treść normy wynikającej z art. 1210 KPC jest jednoznaczna. Ustawodawca pozostawił sądowi swobodę w ocenie i doborze argumentów przemawiających za wstrzymaniem skutków wyroku sądu polubownego i przeciw niemu.

Artykuł 1210 KPC w swojej konstrukcji jest więc podobny do art. 396 KPC, na podstawie którego sąd pierwszej instancji może wstrzymać wykonanie zaskarżonego postanowienia. Artykuł 396 KPC, poza wniesieniem zażalenia, nie przewiduje innych przesłanek wstrzymania wykonania postanowienia. Artykuły 1210 i 396 KPC różnią się więc w sposób oczywisty od innego przepisu przewidującego możliwość wstrzymania wykonania orzeczenia, tj. art. 388 KPC. Ten ostatni umożliwia wstrzymanie wykonania wyroku sądu drugiej instancji, jeżeli wykonanie mogłoby doprowadzić do wyrządzenia niepowetowanej szkody.

Różnice pomiędzy przepisami dotyczącymi wstrzymania wykonania orzeczeń – art. 1210 i 396 a art. 388 KPC są, w ocenie autorów, wynikiem świadomej decyzji ustawodawcy. Ustawodawca pozostawił sądom większą swobodę w podejmowaniu decyzji o wstrzymaniu wykonania wyroku arbitrażowego i postanowienia niż w przypadku wstrzymania wykonania prawomocnego wyroku sądu państwowego. Przyczyna tych różnic jest jasna.

Na podstawie art. 388 KPC wstrzymać można wykonanie prawomocnego wyroku sądu państwowego, czyli orzeczenia, które zostało wydane po dwukrotnym rozpoznaniu sprawy przez sąd powszechny. Ustawodawca założył więc, że po dwuinstancyjnym postępowaniu jest nieduże prawdopodobieństwo, że wyrok będzie uchylony lub zmieniony i co do zasady strona wygrywająca powinna móc taki wyrok wykonać. Dlatego wstrzymanie wykonania takiego wyroku obwarowane zostało dodatkową przesłanką nieodwracalnej szkody.

Inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku wyroków arbitrażowych i postanowień. Ustawodawca uznał, że wstrzymanie ich wykonania powinno być swobodniejsze, gdyż w przypadku tych orzeczeń mniejsze jest (postanowienia) albo żadne (wyroki arbitrażowe) zaangażowanie autorytetu sądów powszechnych w ich wydanie. Wyrok arbitrażowy wydany jest bez udziału sądu powszechnego, a postanowienie, którego wykonalność można wstrzymać, wydane zostaje po rozpatrzeniu sprawy przez sąd jednej instancji.

W konsekwencji art. 1210 KPC nie przewiduje dodatkowych przesłanek wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego. Jak jednak wspomniano, sąd rozpatrujący wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku arbitrażowego może i powinien wziąć pod uwagę m.in. takie okoliczności, jak zasadność i szanse powodzenia skargi o uchylecie wyroku arbitrażowego, ryzyko wyrządzenia szkody, nieodwracalność skutków wykonania wyroku arbitrażowego.

Skutki wstrzymania wykonania

Wstrzymanie wykonania oznacza, że zawieszona zostaje możliwość wykonania orzeczenia. Najważniejszym tego przejawem jest niemożność prowadzenia egzekucji. Jeśli jednak orzeczeniu nie została nadana klauzula wykonalności, wstrzymanie wykonania sprawia, że również jej nadanie jest czasowo niemożliwe. Skutki wstrzymania wykonania wyroku arbitrażowego wydają się więc jasne. Należy natomiast rozważyć, czy na gruncie art. 1210 KPC dopuszczalne jest również wstrzymanie skuteczności wyroku arbitrażowego.

Artykuły 396, 521 § 2 i art. 1210 KPC mówią wyłącznie o wstrzymaniu wykonania, podczas gdy art. 388 KPC rozróżnia wstrzymanie wykonania i wstrzymanie skuteczności. Można dyskutować, czy brak takiego rozróżnienia na gruncie art. 396, 521 § 2 i art. 1210 KPC ogranicza zakres zastosowania tych przepisów do orzeczeń, które nadają się do wykonania, czy też oznacza, że pojęcie wstrzymania wykonania należy na gruncie tych przepisów rozumieć szeroko, tak by obejmowało również wstrzymanie skuteczności. *De lege lata* wydaje się właściwe dokonanie wykładni rozszerzającej art. 1210 KPC, tak by umożliwić również wstrzymanie skuteczności, analogicznie jak zrobił to SN w odniesieniu do art. 396 KPC²⁴.

Wstrzymanie skuteczności orzeczenia oznacza, że zawieszona zostaje możliwość wywierania przez orzeczenie skutków. Wiąże się z tym przejściowe pozbawienie orzeczenia jego mocy wiążącej, która stanowi jeden ze skutków orzeczenia i umożliwia wykorzystanie orzeczenia w innych postępowaniach.

Takie ujęcie mocy wiążącej może budzić kontrowersje. Moc wiążącą można traktować jako aspekt powagi rzeczy osądzonej, zgodnie z paremią *res iudicata pro veritate accipitur*. W tym ujęciu sprawa rozpoznana już raz w prawomocnym orzeczeniu nie może podlegać ponownej ocenie w innym postępowaniu, nawet jako prejudykat. Mogłoby to sugerować, że nie da się zawiesić mocy wiążącej, ponieważ stanowi ona skutek prawomocnego orzeczenia niezależny od jego treści.

Stanowisko takie nie wydaje się trafne. Uważamy, że moc wiążąca stanowi element skuteczności wyroku, a skoro tak, podlega zawieszeniu wraz ze skutecznością. Podobnie, jeśli orzeczeniu nadaje się natychmiastową skuteczność, oznacza to również natychmiastową moc wiążącą. W innym przypadku natychmiastowa skuteczność byłaby iluzoryczna, skoro nie istniałoby jej sądowe zabezpieczenie. Również praktyczna potrzeba zawieszenia skutku prejudykalnego, który orzeczenie mogłoby wyrzucić w innych postępowaniach, przemawia za tym, by wstrzymanie skuteczności mieściło w sobie wstrzymanie mocy wiążącej.

Warto przytoczyć w tym miejscu stanowisko A. Miączyńskiego. Autor ten, zaliczając moc wiążącą do skutków orzeczenia, wyklucza jednocześnie możliwość jej wstrzymania. Dopuszcza jednak możliwość wstrzymania stwierdzenia prawomocności, a także konkretnych skutków („skutków pośrednich”), takich jak dokonywanie wpisów czy dochodzenie roszczeń regresowych²⁵. Autorzy niniejszego opracowania nie zgadzają się z tą koncepcją. Możliwość dokonania wpisów i dochodzenie roszczeń regresowych

²⁴ Post. SN z 4.9.2009 r. (I CZ 83/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 78).

²⁵ A. Miączyński, *op. cit.*, s. 25.

wynikają z prejudycjalności wyroku²⁶, czyli z jego mocy wiążącej. Nie widać przeszkód, dla których nie można by zawiesić mocy wiążącej jako takiej. Tym bardziej że nie ma różnicy między zawieszeniem skuteczności – jako zawieszeniem możliwości wywołania wszelkich dalszych skutków, a zawieszeniem skuteczności – jako zawieszeniem mocy wiążącej. Moc wiążąca wyczerpuje się w dalszych skutkach orzeczenia – poza nimi jest pojęciem pustym. O tyle tylko orzeczenie ma moc wiążącą, o ile może stanowić prejudykat w jakimś innym postępowaniu. Moc wiążąca wobec stron, o której również mówi art. 365 § 1 KPC, nie ma znaczenia, o ile nie musi być respektowana przez sądy i inne organy rozpoznające ich prawa.

Nie można natomiast zawiesić powagi rzeczy osądzonej wyroku sądu państwowego ani przywrócić związania zapisem na sąd polubowny po tym, jak wygasł on po wydaniu wyroku arbitrażowego, ponieważ prowadziłoby to do chwilowego zniesienia wyroku zamiast do zawieszenia jego skutków. Stanowiłoby to drogę do kwestionowania orzeczenia zamiast do zabezpieczenia sytuacji prawnej, zanim nastąpi rozstrzygnięcie o jego legalności. Wstrzymanie wykonania lub skuteczności ma doprowadzić do przejściowej petryfikacji sytuacji prawnej. Strona, która wygrała, nie może wykorzystać orzeczenia, a strona, która przegrała, nie może uzyskać nowego. Losy orzeczenia mają się dopiero rozstrzygnąć. Tymczasem wstrzymanie powagi rzeczy osądzonej lub przywrócenie związania zapisem stworzyłyby nową sytuację prawną. Do czasu wydania orzeczenia nie można wytoczyć nowego powództwa z powodu zawisłości sprawy w przypadku wyroków sądów państwowych, a w arbitrażu – z powodu wykonywania zapisu na sąd polubowny²⁷. Po wydaniu prawomocnego orzeczenia nie można wytoczyć nowego powództwa z powodu powagi rzeczy osądzonej lub z powodu wygaśnięcia zapisu na sąd polubowny na skutek jego wyczerpania w tym zakresie. Tymczasem wstrzymanie tej powagi lub przywrócenie związania zapisem zmieniłoby sytuację prawną i otworzyło drogę do rozpoznania sprawy na nowo.

Warto również podkreślić, że wstrzymanie skutków orzeczenia nie polega na wstrzymaniu określonego wykorzystania orzeczenia, np. na wstrzymaniu egzekucji albo na wstrzymaniu możliwości dokonania wpisu w księdze wieczystej. Chodzi tu o czasowe zawieszenie przymiotów orzeczenia – wykonalności i skuteczności – tak jakby orzeczenie ich nie posiadało. Z tego względu nie ma znaczenia, czy orzeczeniu, którego skutki mają być wstrzymane, została nadana klauzula wykonalności, stwierdzona została jego wykonalność, zostało prawomocnie uznane czy jeszcze to nie nastąpiło, czy też rozpoczęło się już postępowanie egzekucyjne. Wstrzymanie skuteczności lub wykonania może nastąpić na każdym z tych etapów. Wstrzymanie wykonania lub skuteczności przed uzyskaniem przez orzeczenie tych przymiotów uniemożliwia ich uzyskanie, natomiast wstrzymanie dokonane po uzyskaniu tych przymiotów powoduje ich zawieszenie. Dopiero konsekwencją tego zawieszenia jest niemożność wykorzystania orzeczenia.

²⁶ Tak również *K. Korzan*, Skutki orzeczeń rozstrzygających sprawę co do istoty (prawomocność, wykonalność i skuteczność), *Rej.* 2005, Nr 4, s. 124–125.

²⁷ Jest to konsekwencją uznania zapisu za umowę. Skoro bowiem umowa, którą jest zapis, jest aktualnie wykonywana, brak podstawy, by domagać się jej wykonania drugi raz przez wszczęcie równoległego postępowania arbitrażowego. Koncepcja wykonywania zapisu stanowi logiczne dopełnienie koncepcji wyczerpania zapisu – pierwsza pozwala osiągnąć efekt zbliżony do zawisłości sprawy, a druga – do powagi rzeczy osądzonej.

ABSTRACT

The article discusses issues connected with stay of enforcement of an arbitration award. The first issue concerns the possibility to apply the stay enforcement of an award before a ruling on its enforceability has been issued. In the article, we present the position that it is permissible to apply stay enforcement of an arbitration award before issuance of a ruling on its enforceability. This is dictated primarily by the nature of the stay of enforcement, which consists of suspension of the force of the arbitration award in terms of its enforceability and effectiveness. Enforceability is the capacity to be enforced. The stay of enforcement deprives the award of this characteristics, as if the award did not express a concrete norm capable of compulsory performance. This may be done prior to issuance of a ruling on enforceability. In the article we also discuss the grounds for the stay of enforcement, indicating and justifying why these grounds do not include, inter alia, the risk of causing a loss. At the end of the article, we discuss the effects of the stay of enforcement of an arbitration award, in which we include the inability to conduct execution on the basis of the award, as well as the suspension of other effects of the award, e.g. depriving the award of its binding force.